

РЕШЕНИЕ

№ 24

гр. Радомир, 09.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – РАДОМИР, IV СЪСТАВ, в публично заседание на петнадесети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: РОСЕН ПЛ. АЛЕКСАНДРОВ

при участието на секретаря М.Д.М.
като разгледа докладваното от РОСЕН ПЛ. АЛЕКСАНДРОВ Гражданско дело № 20231730100609 по описа за 2023 година

Производството е образувано въз основа на депозирана искова молба от С. А. Р. срещу „Сити Кеш“ ООД, с която е предявен иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите.

В срока за отговор на исковата молба ответното дружество „Сити Кеш“ ООД е депозирало насрещни икове срещу ищцата по първоначалния иск, които насрещни икове са с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД, вр. чл. 430 ТЗ и чл. 86 ЗЗД.

В исковата молба се твърди, че ищцата е страна по договор за потребителски кредит № . г., подписан с ответното дружество „Сити Кеш“ ООД, по силата на който е получила в заем сумата в размер на 1700,00 лева, при ГПР – 49,85% и годишен лихвен процент – 40,5%. В чл. 11, ал. 1 от договора за кредит било предвидено, че кредитополучателят дължи заплащането на неустойка в размер на 1207,80 лева за непредоставяне на обезпечение (съгласно чл. 5 от договора) във вид на безусловна банкова гаранция или поръчителство на едно или две физически лица.

Счита, че така сключеният договор за потребителски кредит е нищожен на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, вр. чл. 22 ЗПК, вр. чл. 11, ал. 1, т. 9 и 10 ЗПК, тъй като дължимата по договора неустойка в размер на 1207,80 лева не е включена в ГПР, което представлявало нарушение на чл. 11, т. 10 ЗПК. Също така, подобна неустойка би могла да се разглежда и като добавка към възнаградителната лихва по договора, без обаче в последния или в неговите приложения да е посочена като такава, което на свой ред сочело на нарушение на чл. 11, т. 9 ЗПК поради неправилно посочване на лихвените проценти.

На следващо място уговорката за неустойка в договора била нищожна поради противоречие с добрите нрави и също така представлявала неравноправна клауза по смисъла на чл. 143, т. 5 ЗЗП, тъй като била необосновано висока. С процесната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаряло още едно допълнително обезпечение за неизпълнение на акцесорно задължение – недадено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди.

Налице било и заобикаляне на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, като с уговорката за неустойка се нарушавало изискването ГПР да не бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в лева и във валута, определена с ПМС № 426/2014 г. Посочването в договора за кредит на размер на ГПР, който не е реално прилаганият в отношенията между страните, представлявало заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68д, ал. 1 и ал. 2, т. 1 ЗЗП.

В случай, че съдът не възприеме доводите на ищцата за нищожност на договора за потребителски кредит, твърди, че клаузата на чл. 11, ал. 1 от договора за кредит е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 и 2 ЗЗД, вр. чл. 26, ал. 4 ЗЗД, тъй като предвиждането на неустойка при непредоставяне на обезпечение, която се кумулира към погасителните вноски, водело единствено до скрито оскъпяване на кредита и по този начин неустойката излизала изцяло извън присъщите ѝ функции. Непредоставянето на обезпечение не водело до претърпяване на вреди от кредитора, който бил длъжен да оцени кредитоспособността на длъжника, съответно и риска при предоставяне на заема. Клаузата, предвиждаща дължимостта на неустойка, нарушавала принципа за справедливост и излизала извън обезпечителните и обезщетителни функции които законодателят определял.

Дължимата по договора неустойка не била съобразена и с действащата към момента на сключване на договора правна уредба и с предвидените в ЗПК ограничения, както и с Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. относно договорите за потребителски кредити. В случая клаузата за неустойка, предвидена в договора, прехвърляла риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и водела до допълнително увеличаване на размера на задължението. По този начин на длъжника се вменявало задължение да осигури обезпечение, след като кредитът е отпуснат, като ако това не се направи, дългът му нараствал, т. е. опасността от свръхзадължнялост на длъжника се увеличавала.

По изложените съображения, моли съда да постанови решение, с което да прогласи за нищожен договор за потребителски кредит № . г., сключен между С. А. Р. и „Сити Кеш“ ООД поради противоречие със закона и с добрите нрави, а при условията на евентуалност – да прогласи за нищожна клаузата, съдържаща се в чл. 11, ал. 1 от договор за потребителски кредит № . г.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът не е подал отговор на исковата молба.

От своя страна, ответникът по първоначалния иск - „Сити Кеш“ ООД, е предявил срещу ищцата насрещен иск за осъждането ѝ да му заплати сумата от 1700,00 лева – главница по

договор за потребителски кредит № . г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на предявяване на насрещната искова молба – 07.09.2023 г. до окончателното изплащане на задължението и сумата в размер на 181,16 лева, представляваща непогасена договорна лихва за периода от 05.04.2023 г. до 06.09.2023 г.

В срока по чл. 131 ГПК ищцата (ответник по насрещния иск) е подала отговор, с който сочи, че тъй като договорът за потребителски кредит е нищожен, дължи връщане единствено на остатъка от главницата след приспадане на направените вноски, без да дължи възнаградителна или мораторна лихва, от което следвало, че след приспадане на извършените плащания от нейна страна по договора, оставало непогасено задължение в размер на 1376,00 лева – главница, до който размер насрещният иск бил основателен и доказан.

В съдебно заседание ищцата, редовно призована, не се явява и не изпраща представител. С писмена молба поддържа предявения иск и моли съда да постанови решение, с което да прогласи за нищожен договор за потребителски кредит № . г., а при условията на евентуалност – да прогласи за нищожна клаузата, съдържаща се в чл. 11, ал. 1 от същия договор.

Ответното дружество „Сити Кеш“ ООД, редовно призовано, не изпраща представител в съдебно заседание. С писмена молба оспорва предявения иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите и моли съда да постанови решение, с което да го отхвърли като неоснователен и недоказан и наред с това да уважи предявения насрещен иск.

Съдът, като взе предвид доводите на страните и като обсъди събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено следното от фактическа страна:

Страните не спорят, а се установява и от събраните по делото писмени доказателства, че между същите е съществувало облигационно правоотношение, произтичащо от договор за потребителски кредит № . г., по силата на който ищцата е получила в заем сумата в размер на 1700,00 лева, при ГПР – 49,85% и годишен лихвен процент – 40,50%. В чл. 11, ал. 1 от договора за кредит е предвидено, че кредитополучателят дължи заплащането на неустойка в размер на 1207,80 лева за непредоставяне на обезпечение (съгласно чл. 5 от договора) във вид на безусловна банкова гаранция или поръчителство на едно или две физически лица.

От представеното по делото извлечение за извършени и предстоящи плащания по договор за паричен заем № . г. се установява, че ищцата е извършила плащания в общ размер на 540,00 лева по договора за кредит.

По делото са представени и 2 бр. приходни касови ордери, от които е видно, че ищцата е извършила плащания по договора за кредит в размер на 216,00 лева.

Приетото за установено от фактическа страна обуславя следните правни изводи:

По иска с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите:

По делото не е спорно, че страните са били в облигационно правоотношение по сключен договор за потребителски кредит № . г., съгласно който на ищцата е предоставен кредит в размер на 1700,00 лева. Сключеният договор за заем по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски кредит, поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон - ЗПК. Ищцата е физическо лице, което при сключване на договора, е действало извън рамките на своята професионална дейност. Ответникът е финансова институция по смисъла на чл. 3, ал. 1, т. 3 от ЗКИ, поради което може да отпуска заеми със средства, които не са набавени чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Следователно, страните имат качество, съответно на потребител и на кредитор по смисъла на чл. 9, ал. 3 и ал. 4 ЗПК.

Съгласно чл. 22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и т. 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9, договорът за потребителски кредит е недействителен. Съответствието на договора на цитираните разпоредби следва да е налице към момента на сключването му. Нарушението на която и да е от императивните разпоредби, има за последица недействителност на целия договор - чл. 22 ЗПК. Последиците от нея са уредени в чл. 23 ЗПК - заемателят дължи връщане само на чистата стойност на кредита, но не и на лихвата и другите разходи.

Настоящият съдебен състав намира, че процесният договор за паричен заем не отговаря на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Според цитираната разпоредба договорът трябва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин.

Според чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният лихвен процент изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит.

Годишният процент на разходите се изчислява по специална формула, чрез която се осигурява информация на потребителя как е образуван размерът му и каква е общо дължимата сума по договора. В него трябва да са включени всички разходи на кредитополучателя, пряко свързани с кредитното правоотношение.

Процесният договор за паричен заем не отговаря на посочените изисквания, тъй като в него са посочени единствено абсолютните стойности на годишния лихвен процент и годишния процент на разходите. Липсва ясно разписана методика на формиране на годишния процент на разходите по кредита (кои компоненти точно са включени в него и как се формира същият от 49,85%). Не се съдържа информация и за начина на изчисление на фиксирания годишен лихвен процент и отношението му към годишния процент на разходите. По този начин потребителят е поставен в невъзможност да разбере какъв реално е процентът на оскъпяване на ползвания от него финансов продукт.

Налице е и друго нарушение, тъй като посоченият в договора годишен процент на разходите от 49,85% не съответства на общата сума на плащанията от 3132,00 лева. Това е така, тъй като още при самото му сключване е предвидено уговорената в чл. 11 неустойка в размер на 1207,80 лева да се плаща разсрочено във времето, заедно с месечните вноски. Въведеното изискване за предоставяне на обезпечение чрез поръчителство или банкова гаранция съдържа изначално поставени ограничения и конкретно определени параметри, които предвид изключително краткия срок, в който следва да се предоставят, на практика правят задължението неизпълнимо. Срокът е твърде кратък - за потребителя се създава значително затруднение, както относно физическо лице - поръчител, така и относно банковата гаранция, за учредяването на която се изисква набавяне на документи, одобрение и други, т. е. все действия, за които са нужни технологично време и чуждо съдействие. При това положение и изначалното предвиждане неустойката да се кумулира към погасителните вноски, следва извод, че тя води единствено до скрито оскъпяване на кредита, като излиза изцяло извън присъщите ѝ функции. Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяване на вреди за кредитора, който е бил длъжен да оцени кредитоспособността на длъжника, съответно - риска при предоставяне на заема към сключване на договора, като съобрази и възможностите за предоставяне на обезпечение. Включена по този начин към погасителните вноски, неустойката всъщност се явява добавък към възнаградителната лихва и представлява сигурна печалба за заемодателя. Ето защо и поради липса на част от задължителните реквизити на т. 10 на чл. 11 ЗПК, договорът се явява недействителен.

Уговореното в договора допълнително плащане на сумата, представляваща неустойка, се отнася до разходи за потребителя, които следва да бъдат включени в ГПР, при което неговият размер надхвърля законовото ограничение на чл. 19, ал. 4 ЗПК, предвид предоставената сума (1700,00 лева), процентът на възнаградителна лихва (40,5%), размерът на неустойката (1207,80 лева) и срокът на заема (29 месеца).

Поради изложеното, посочените в договора годишен процент на разходите и общата дължима сума не отговарят на действителните. Посочването на по-нисък от действителния ГПР и обща дължима сума, представлява невярна информация и следва да се определи като нелоялна и заблуждаваща търговска практика съгласно чл. 68г, ал. 4 ЗЗП във вр. с чл. 68д, ал. 1 ЗЗП и чл. 6, § 1 от Директива 2005/29/ЕО. Тя подвежда потребителя относно спазването на забраната на чл. 19, ал. 4 ЗПК и не му позволява да прецени реалните икономически последици от сключването на договора.

За горния извод е без значение дали кредиторът действително е начислил неустойка и е претендирал плащането ѝ, тъй като преценката за спазване изискванията на ЗПК се прави към момента на възникване на кредитното правоотношение.

Отделно от това, посочването само с цифрово изражение на процента ГПР не е достатъчно, за да се считат спазени законовите изисквания. Целта на цитираната разпоредба на чл. 11, т. 10 ЗПК е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да стори във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи.

Поради това в договора трябва да е посочено не само цифрово какъв годишен процент от общия размер на предоставения кредит представлява ГПР, но изрично и изчерпателно да бъдат посочени всички разходи, които длъжникът ще направи и които са отчетени при формиране на ГПР. Поставянето на кредитополучателя в положение да тълкува всяка една от клаузите в договора и да преценява дали тя създава задължение за допълнителна такса по кредита, невключена в ГПР, противоречи на изискването за яснота, въведено с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Липсата на разбираема и недвусмислена информация в договора по смисъла на чл. 11, т. 10 ЗПК е възможно да заблуди средния потребител относно цената и икономическите последици от сключването му. Същевременно посочването на по-нисък от действителния ГПР представлява невярна информация относно общите разходи по кредита и следва да се окачестви като нелоялна и заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68д, ал. 1 ЗЗП. Това от своя страна означава, че клаузата за общия размер на сумата, която следва да плати потребителят, е неравноправна по смисъла на чл. 143 ЗЗП и влече недействителност на договора в неговата цялост.

С оглед изложеното, съдът приема, че поради неспазване на посочените изисквания, договорът за потребителски кредит е недействителен. Затова следва да се приложат последиците, предвидени в чл. 23 ЗПК, а именно потребителят дължи връщане само на чистата стойност по кредита, но не и лихви или други разходи.

По насрещните искове с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД, вр. чл. 430 ТЗ и чл. 86 ЗЗД:

Както вече беше посочено, между страните е безспорно, че са сключили договор за потребителски кредит № . г., който, предвид изложените по-горе правни съображения, е недействителен. Доколкото по делото се установи, че заемодателят е предоставил на заемателя сумата от 1700,00 лева, длъжникът дължи да възстанови на кредитора предоставената в заем главница. От приетото по делото извлечение за извършените и предстоящи плащания по договора за заем се установява, че заемателят е заплатил по процесния договор за паричен заем сумата от 540,00 лева, поради което незаплатена е останала сумата от 1160,00 лева – главница, до който размер предявеният иск е основателен и следва да бъде уважен.

Предвид изложените по-горе мотиви, следва да бъде отхвърлен насрещният иск с правно основание чл. 86 ЗЗД за осъждане на ищцата С. Р. да заплати на ответното дружество сумата в размер на 181,16 лева, представляваща договорна лихва за забава за периода от 05.04.2023 г. до 06.09.2023 г.

По искането по чл. 241 ГПК:

С оглед представената от ищцата декларация за материално и гражданско състояние, в която декларира, че получава месечен доход в размер на 780,00 лева от заплата, не притежава моторни превозни средства и недвижими имоти, както и парични влогове и дялове и акции в търговски дружества, съдът приема, че тези обстоятелства покриват хипотезата на чл. 241, ал. 1 ГПК, поради което изпълнението на решението следва да бъде разсрочено на 10 равни месечни вноски, считано от влизане в сила на настоящото решение

до окончателното изплащане на задължението за главница в размер на 1160,00 лева.

По разноските:

В производството по делото ищцата е представлявана от пълномощник, на когото не е заплатила адвокатско възнаграждение и в тази връзка моли за определяне на неговото възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата. По делото в представения договор за правна защита и съдействие от 12.07.2023 г. е посочено, че ищцата се представлява безплатно от адв. А. Д. от САК, поради затрудненото си материално положение, което по смисъла на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА представлява основание за оказването на безплатна адвокатска помощ. Съгласно чл. 38, ал. 2 ЗА, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, като съдът следва да определи възнаграждението в размер не по-нисък от предвидения в Наредбата по чл. 36, ал. 2 и да осъди другата страна да го заплати (чл. 2, ал. 2 от ЗА). В настоящия случай на основание чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1/09.07.2004 г. възнаграждението за осъществената безплатна правна помощ по чл. 38 от ЗА следва да бъде определено в минимален размер, с оглед фактическата и правна сложност на делото.

На основание §2а от ДР на Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения адвокатското възнаграждение следва да се присъди с включен ДДС, тъй като адв. А. Д. от САК е регистриран по ДДС, за което са представени и надлежни доказателства, а именно: удостоверение за регистрация по ДДС, така: определение № 136/26.02.2018 г. по ч. т. д. № 174/2018 г. по описа на ВКС, ТК, II т. о., определение № 490/19.09.2017 г. по ч. т. д. № 1082/2016 г. по описа на ВКС, ТК, II т. о. и пр.

Така, с оглед цената на предявения иск, се дължи възнаграждение в размер на 750,36 лева с включен ДДС, както и адвокатско възнаграждение съразмерно с отхвърлената част на насрещния иск в размер на 224,54 лева.

На ответника следва да се присъдят разноски съразмерно с уважения размер на насрещния иск. Същият доказва направени разноски в общ размер на 218,00 лева, от които 118,00 лева – внесена държавна такса и 100,00 лева – юрисконсултско възнаграждение, което съдът определя, съобразявайки ниската правна и фактическа сложност на делото. От така посочената сума за направени разноски ищцата следва да бъде осъдена да заплати на ответното дружество сумата в размер на 134,43 лева съразмерно с уважената част от насрещния иск.

На основание чл. 78, ал. 6 ГПК ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати по сметка на РС – Радомир в полза на бюджета на съдебната власт държавна такса по предявения иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите в размер 130,12 лева.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖЕН договор за потребителски кредит № . г., сключен между С. А. Р., с ЕГН: *****, с адрес: гр. Р., ул. „Б.“ № . и „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7.

ОСЪЖДА С. А. Р., с ЕГН: *****, с адрес: гр. Р., ул. „Б.“ № . да заплати на „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7 сумата от 1160,00 лева (хиляда сто и шестдесет лева) – главница по договор за потребителски кредит № . г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на предявяване на насрещната искова молба – 07.09.2023 г. до окончателното изплащане на задължението, като ОТХВЪРЛЯ иска за разликата до пълния предявен размер от 1700,00 лева (хиляда и седемстотин лева), както и за сумата в размер на 181,16 лева (сто осемдесет и един лева и шестнадесет стотинки), представляваща договорна лихва за периода от 05.04.2023 г. до 06.09.2023 г., като неоснователен и недоказан.

РАЗСРОЧВА, на основание чл. 241, ал. 1 ГПК, по искане на С. А. Р., с ЕГН: *****, с адрес: гр. Р., ул. „Б.“ № . изпълнението на решението, като присъдената с решението сума за главница в размер на 1160,00 лева бъде изплащана на 10 равни месечни вноски (по 116,00 лева), с падеж на първата вноска един месец от датата на влизане в сила на настоящото решение до окончателното изплащане на всички суми по него.

ОСЪЖДА „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7 да заплати на адв. А. З. Д. от САК сумата от 974,90 лева (деветстотин седемдесет и четири лева и деветдесет стотинки), представляваща адвокатско възнаграждение, с включен ДДС, дължимо на основание чл. 38, ал. 2 ЗА.

ОСЪЖДА С. А. Р., с ЕГН: *****, с адрес: гр. Р., ул. „Б.“ № . да заплати на „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7 сумата от 134,43 лева (сто тридесет и четири лева и четиридесет и три стотинки), представляваща направени разноски по делото.

ОСЪЖДА „Сити Кеш“ ООД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Славянска“ № 29, ет. 7 да заплати по сметка на РС – Радомир в полза на бюджета на съдебната власт сумата в размер на 130,12 лева (сто и тридесет лева и дванадесет стотинки), представляваща дължима държавна такса в производството пред настоящата инстанция.

Решението подлежи на обжалване пред Пернишкия окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Радомир: _____